

Amazoňan kubánsky (*Amazona leucocephala*)

Vlastnosti: hmotnosť 220 - 230 g, dĺžka tela 32 cm, krídla 17 - 22 cm, vajcia 2 - 6, inkubácia 26 - 28 dní, výskyt: Kuba, Bahamy, Pinos a niektoré ďalšie menšie ostrovy v Karibskom mori.

Z 27 druhov rodu *Amazona* je 13 druhov zaradených medzi priamo ohrozené vyhynutím.

Amazoňan kubánsky patrí k najdlhšie známym americkým papagájom. Vzhľadom na svoju schopnosť rozprávať, pekné zafarbenie a inteligenciu bol veľmi žiadaným a obľúbeným papagájom už v 19. storočí. Bolo to tak až do začiatku 20. storočia, kedy začali byť obľúbenejšie iné papagáje.

V minulosti boli na Kube prenasledované nielen pre chutné mäso, ale aj kvôli škodám, ktoré spôsobili v ovocných sadoch.

Od roku 1967 je zaradený medzi kriticky ohrozené druhy a jeho odchyt a vývoz bol zakázaný.

V roku 1988 ich na Kube napočítali 5 000 kusov. Jeho domovom sú lesy a savany so skupinami borovic a paliem, mangrovy, plantáže a záhrady ďaleko od ľudských obydlií.

V súčasnosti sú zatlačované do vnútra pralesa. Do ovocných sádov a na obilné plantáže sa dnes zatúlajú len ojedinele.

Dá sa veľmi ľahko skrotiť, a možno práve preto ich žije vo voľnej prírode tak málo.

Hniezdi v dutinách stromov, niekedy aj v podzemných dierach. Najčastejšie žije v pároch, prípadne v menších skupinkách.

Počas letu sú nápadné svojím ďaleko počuteľným krikom. Ich potravou je ovocie a ďalšie dužinaté plody, semená, orechy, kvety. Na Kube uprednostňujú plody paliem a semená borovic.

Vzhľadom sa samec i samica na seba veľmi podobajú. Práve táto podoba často spôsobuje omyly pri určovaní pohlavia. Najlepšie sa pohlavie určuje podľa správania, veľkosti tela, hlavy a zobáka.

Amazoňany kubánske majú zelenú farbu, s modrým nádychom lemovania, bielou farbou čela, prednej časti temena a okolia oka. Ružovo-červená farba líca a hrdla sa niekedy pretiahne až na brucho. Chvostové perá sú zelené.

Slon africký (*Loxodonta africana*)

Vlastnosti: hmotnosť 2,7 - 6, 3 tony, dĺžka tela 6 - 7,5 m, dĺžka chvosta 1 - 1,5 m, výška v kohútiku 1,6 - 4 m, pohlavná zrelosť medzi 11. a 12. rokom života, dĺžka ťarchavosti 22 mesiacov, hmotnosť pri narodení 115 - 120 kg, dĺžka chobota 1 - 1,3 m, dĺžka klova až 75 cm, hmotnosť klova 30 kg, doživa sa 55 - 60 rokov, výskyt: Afrika na juh od Sahary po severný okraj púšte Kalahari.

Slon africký je v súčasnosti najväčší žijúci suchozemský živočích. Je bylinožravý neprežúvavec, živí sa výlučne trávou (vyberá si asi zo 100 druhov rastlín), listím, výhonkami a v rovníkovom pralesi aj plodmi. Dospelý slon zje za deň okolo 200 kg potravy.

Rozširovaním trusu, v ktorom sa nachádza veľké množstvo semien rôznych stromov a kríkov do veľkých vzdialeností, prispievajú slony k ich šíreniu. Mnohé z nich vyklíčia iba v prípade, že prejdú sloním zažívacím traktom.

Zaujímavou časťou tela slona je jeho chobot, zložený zo samých svalov, bez jedinej kostičky a chrupavky. Umožňuje mu robiť takmer všetko to, čo robia ľudia rukami, nosom, perami a svalmi na tvári. A okrem toho dokáže nasáť vodu, vstreknúť si ju do úst, ošpliechať sa ňou. A navyše je schopný vybrať si ním smietku z oka a pohnúť ťažkým nákladom. Oproti slonovi indickému má slon africký na konci chobota dva prsty.

Hrubá koža má pre slony rovnaký význam ako pre iné cicavce, ale pred bodavým hmyzom a kliešťami ich neochráni.

Vzhľadom na skutočnosť, že neobsahuje žiadne mazové ani potné žľazy, musia sa osobitým spôsobom starať slony o kožu a zabezpečovať si aj znížovanie telesnej teploty.

Slony sú spoločenské zvieratá. Základom pre ne je skupina pozostávajúca z vedúcej samice, jej sestier, dcér a mláďat. Rodinné skupiny mávajú obvykle do 20 členov. Mláďatá sú kojené matkou najmenej dva roky, často aj vyše troch rokov. Aktívne sú vo dne i v noci.

Potravu hľadajú 20 hodín denne a prejdú pri tom aj 30 km. Aj slony patria medzi ohrozené druhy. V poslednom storočí sa ich počet znížil najmenej o polovicu. Pretože vo svete pretrvávajú záujem o slonovinu, bývajú slony stále zabíjané pytlákmi.

Leopard škvrnitý perzský (*Panthera pardus saxicolor*)

Vlastnosti: hmotnosť 28 - 90 kg, dĺžka tela 0,9 - 1,9 m, dĺžka chvosta 0,6 - 1,1 m, dĺžka ťarchavosti 90 - 105 dní, rozšírenie: od severovýchodného Iránu až po Pakistan, dĺžka života 15 - 23 rokov.

Leopard má povest' najkrajšej, ale zároveň najdravšej mačkovitej šelmy. Rovnako ako pri ostatných veľkých mačkách, aj samce leoparda sú vždy ťažšie a väčšie ako samice a mávajú masívnejšiu a akoby ťažšiu hlavu. Z celkovej dĺžky pripadajú asi 2/5 na chvost.

Leopard dokonale ovláda všetky druhy pohybu, dokáže vyskočiť do výšky 3 metrov, do vzdialenosti 6 metrov, jeho rýchlosť pri behu môže dosiahnuť 60 km/hod., dobre pláva a zvláda aj šplhanie na stromy. Tie mu počas dňa slúžia aj ako miesto odpočinku. V noci prejde za potravou 25 km, ak ho niečo vyruší alebo ak hľadá partnerku, tak je to aj 75 km.

Najčastejšou korisťou leoparda perzského sú rôzne druhy jeleňovitej zveri, divé svine a pod. Zostatky koristi si vyťahuje na stromy. Chráni ju tým pred inými šelmami. Aby ju dokázal vytiahnuť na strom, musí preukázať veľkú silu. Niekedy je korisť ťažšia ako on. Dokonca je taký obratný, že zo stromu schádza dolu hlavou. Na svoju obeť číha, alebo sa k nej zakráda, a potom ju na krátku vzdialenosť prudko napadne.

Leopard žije samotársky, iba počas rozmnožovania sa združuje na pomerne krátku dobu do párov. Samce bránia rozsiahle územia. Úkryt si hľadá v jaskyniach, v dutinách stromov, v hustej spleti krovin alebo vysokej trávy a na ďalších podobných miestach. Mláďatá sa rodia v ktorejkoľvek ročnej dobe. S rodičmi zostávajú do svojich dvoch rokov. Všeobecne je leopard považovaný za tiché zviera, ktorého hlas nepočujeme často. Ale jeho škála hlasových prejavov je široká. Jav, ktorý sa často vyskytuje pri mnohých druhoch mačkovitých šeliem - melanizmus - veľké množstvo tmavého pigmentu - je prítomný aj pri leopardovi.

Pod znižujúci sa počet leopardov perzských vo voľnej prírode sa podpísal človek. Spôsobov je viac. Od vedenia bojov v krajinách výskytu až po módné šialenstvo po kožuchoch z týchto šeliem.

Kôň Przewalského (*Equus przewalskii*)

Vlastnosti: hmotnosť 200 - 350 kg, dĺžka tela 2,2 - 2,8 m, dĺžka chvosta 0,9 - 1,1 m, výška v kohútiku 1,2 - 1,4 m, dĺžka ťarchavosti 328 - 343 dní, rozšírenie: juhozápadné Mongolsko a priľahlé územie Číny (voľakedy veľká časť strednej Ázie).

Kôň Przewalského je posledný divý kôň, ktorý donedávna ešte žil vo voľnej prírode. Spolu s tarpanom, ktorý vyhynul koncom 19. storočia, prežili aj ťadovú dobu.

Má štíhle a silné končatiny, relatívne dlhý a štíhly krk, mohutnú hlavu, špicaté dopredu nastavené uši. Vysoká stojatá hriva začína medzi ušami a končí pri lopatkách. Stredom chrbta až po koreň chvosta sa tiahne úzky, tmavý pás. Tieto kone majú veľmi dobrý sluch a ich uši sú neustále v strehu.

Divé kone vytvárajú menšie rodinné stáda s jedným žrebcom, niekoľkými kobyľami a väčším množstvom žriebäť. Kone sú nielen výborní bežci, ale aj vážni protivníci v prípade napadnutia, napríklad vlkami.

Ich migrácie mali často sezónny charakter. Dokázali dlho vydržať bez vody, ako potrava im stačila stepná tráva.

Žrebce si veľmi starostlivo strážia svoje kobyly, najmä v období ruje. Žriebäť sa rodia väčšinou na jar a ako iné koňovité druhy sú už pri narodení veľmi vyspelé.

Kôň Przewalského je najčastejšie považovaný za priameho predka všetkých dnešných plemien domácich koní. Vo voľnej prírode sa už zrejme nevyskytuje. Posledný bol pozorovaný v roku 1968.

Okrem lovu bol hlavnou príčinou jeho vyhynutia aj rozvoj pastierstva, ktorý divoké kone zatlačil do nehostinných končín. Určitú úlohu tu však zohrali aj choroby voľne roznášané domácimi koňmi. V roku 1990 bola prevezená skupina týchto koní späť do Mongolska, aby mohla byť vypustená do voľnej prírody.

Chovu týchto koní sa v zajatí dnes veľmi dobre darí. V zoológických záhradách ich žije dnes približne 700. ZOO Praha sa veľmi dobre ujala tohto chovu, dodnes vedie aj plemennú knihu všetkých v zajatí chovaných koní. Táto obsahuje rodné karty jednotlivých divých koní.